

СТАТТІ

УДК 37.035.6.

Юрій Ліннік

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ – ВИКЛИКИ ЧАСУ

У статті відображено проблеми формування української ідентичності щодо соціально-політичної реальності в державі та за її межами. У дослідженні автор намагається вирішити дилему національної тотожності.

Ключові слова: українська ідентичність, національна тотожність, дилема, соціально-політична реальність, Вітчизна.

Линник Ю.

ФОРМИРОВАНИЕ УКРАИНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ: ВЫЗОВЫ ВРЕМЕНИ

В статье отражены проблемы формирования украинской идентичности относительно социально-политической реальности в государстве и за его пределами. В исследовании автор пытается решить дилемму национального тождества.

Ключевые слова: украинская идентичность, национальное тождество, дилемма, социально-политическая реальность, Родина.

Linnik Y.

THE FORMATION OF UKRAINIAN IDENTITY – CHALLENGES OF THE TIME

The article reflects the problems of formation of Ukrainian identity in relation to the socio political reality in the state and beyond. In the research, the author tries to solve the dilemma of the identity of nationality.

Key words: Ukrainian identity, national identity, dilemma, social and political reality, Homeland.

Насамперед, щоб почати наше дослідження, необхідно розібратися з дефініцією «української ідентичності». Майже 100 років тому, відомий історик, державний діяч, етнограф і націолог Михайло Грушевський дав відповідь на питання «Хто такі українці?» у

© Юрій Ліннік, 2018

брошурі «Хто такі українці і чого вони хочуть» «... українцями є всі ті, хто від роду Українець, народився і вирос із українським мовою на устах і хоче зараз йти спільно з своїм народом, з усіма свідомими синами українського народу, які хочуть працювати для його добра, боротися за його свободу і кращу долю. Но не тільки хтось народжений Українець, а також і всякий, хто щиро хоче бути з українцями, і відчуває себе їх думкою, товаришем, членом українського народу, бажає працювати для його добра. Кого б не було роду, віру чи звання – це не важливо. Його воля і свідомість вирішує справу» [5]. Ва то згадати ще одного відомого історика, політика сучасної України – Миколу Томенка, який закликав уранці планувати зробити хоч би одну справу для держави, а ввечері – згадати про це і записати її до свого щоденника.

Визначити українську ідентичність не можливо без свідомих українців, які не словом, а ділом показують свою любов до рідної Вітчизни.

Українська ідентичність отримала можливість утвердитися в усіх сферах із часу проголошення незалежності України, коли стало можливим будувати власну державу. Ще на першому референдумі в 1991 році 90 відсотків українців сказали «Так» українській державі. Протягом 26 років було все: інфляція, економічна криза, дві революції. Проте з кожним роком ідентичність українців формувалася і зміцнювалася [3].

Необхідно виділити дві суттєві проблеми, які гальмували розвиток і зростання в економічному та соціокультурному ракурсі. З одного боку, це еліта. Здебільшого вона складалася зі старої номенклатури, яка «працювала» старими методами, водночас енергійна молодь втрачала можливість проявити свій потенціал. Реформи, які були проведені державною владою були малоефективні і зустрічали супротив у суспільства. З другого боку, Україна знаходилася між потужними впливами – Росією та ЄС з США. Кожна з цих сторін намагалася схилити Україну на свій бік і проводити свою стихійну політику.

Другою дилемою стала неготовність суспільства брати відповідальність за власний розвиток.

Деформована українська ідентичність, відсутність національної ідеї та модернізаційних процесів, точковість реформ стали причиною конфліктності в суспільстві.

Важливим кроком в утвердженні української ідентичності є помірною українізація, яка не була повністю здійснена, особливо в східних, південних регіонах і в Криму. Під «помірною українізацією» ми розуміємо відкриття україномовних шкіл, книгодрукування українською мовою, популяризація самої мови тощо.

Згідно з дослідженнями соціологічних служб «СОЦИС», «Рейтинг», серед добровольців у зону АТО є багато російськомовних осіб. Це ще раз доводить, що мова – не вирішальний аргумент націєтворення та ідентичності. Вона є лише ознакою поваги до самої мови та бажання нею розмовляти [2].

Будь-яка нація, етнос і суспільство поважає власні традиції, які розвивалися протягом тривалого часу. Проте часто трапляється, що вираження національної ідентичності зводиться до спрощених, наслідувально-демонстративних форм, наприклад, використання елементів національного костюму в повсякденному житті. Вишиванка на людині не може бути вичерпним індикатором патріотичності останньої, хоча тенденція такого вираження власної української ідентичності має нині популярність.

Потреба формування української ідентичності проявилася на тлі війни на Донбасі, проте будь-яка ідентичність не формується за місяць чи рік. Це достатньо довгий період, враховуючи внутрішні та зовнішні чинники.

Для утвердження української ідентичності необхідне, по-перше: формування людини – патріота, а по-друге: партнерські відносини між державною владою (елітою) та суспільством. Якщо цього не буде, то може наступити розчарування патріотичних цінностях не підкріплених політичними гарантіями. Безперечно, це завдання підвищеної складності оскільки потрібно, щоб у політичних еліт було наявне вміння відстоювати проукраїнські цінності не загостріюючи внутрішню і зовнішньополітичні суперечності. До речі, экс-президенту України Л. Кучмі вдавалося балансувати між Росією та США. Варто пам'ятати зараз дещо інший світ та інші вимоги, ніж 15 років тому [4]. Проте, перейняття досвіду «врівноваження», дуже назвичайно важливим кроком стабілізації України.

Економічні фактори сьогодення також мають вплив на шлях до національної ідентичності українського громадянина. Виїзд громадян у країни Європи на роботу не є процесом руйнування української ідентичності, а лише можливістю здобути досвід, який дозволить його використати на теренах нашої держави [1].

Отже, формування української ідентичності – довготривалий процес соціалізації українця. Ні мова, ні раса, навіть культура не є визначальною ознакою. Лише кропітка та постійна праця, доведена справами, віра в кожного та в країну, розуміння того, що від кожного може залежати доля Батьківщини.

Література:

1. Грабовский С. Украинская идентичность today: 10 топ – проблем [Электронный ресурс] / С. Грабовский. – Режим доступа: <http://www.3republic.org.ua/ru/analytics/11689>. – Название с экрана.

2. Ставицкий А. В. Украина и проблемы её идентичности [Электронный ресурс] / А. В. Ставицкий. – Режим доступа: <http://rusprostranstvo.com/article/view/58>. – Название с экрана.

3. Украинская идентичность: понимание территории [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://inforesist.org/ukrainskaya-identichnost-ponimanie-territorii/>. – Название с экрана.

4. Украинская идентичность: проблемы и вызовы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://day.kyiv.ua/ru/article/tema-dnya-obshchestvo/ukrainskaya-identichnost-problemy-i-vyzovy>. – Название с экрана.

5. Украинская идентичность: проблемы и вызовы (продолжение) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://day.kyiv.ua/ru/article/tema-dnya-podrobnosti/ukrainskaya-identichnost-problemy-i-vyzovy-prodolzhenie>. – Название с экрана.